

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VÄLJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. FULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 46

Tallinn, 19. novembril 1935

Nr. 46

SISU:

Lhk.

PÕLLUMAJANDUS.	
Tšehhoslovakkia viljamonopoli organisatsioon	884
Kertulisaagi väljaveateld maailmas	895
TOOSTUS JA KAUBANDUS.	
Väliskaubandus oktoobris ja 10 kuul 1935	836
Raudtee tegevus ja tulud septembris 1935	840
Lühinudised	840
LAEVANDUS.	
Tallinna sadam	841
HINNAD.	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	842
Valuutahinnad	843
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD.	
Põllumajanduslik väljavedu	843
Võiturg	843
Peekoniturg	844
Tapaloomade- ja lihaturg	844
Kanamunaturg	844
Piimaturg	845
Teraviljaturg	845
Kartuliturg	846
Aedviljaturg	846
VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID.	
Itaalia majandusolukord	846
INFORMATSIOONI OSA.	
Eesti Panga nädalaaruanne	848
VÄLISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE	
OSAKONNA TEATED.	
Hädaabiõhede korraldus Saksas	849
Taani - Inglise läbirääkimised Londonis või ja	
peekoni asjus	849
Taani võiekспорт Saksas tõuseb	850
Väljaveateld suureks peekoni ületoodanguks Taanis	
Forellide sisseveotingimused Sveitsis	851
Käsitöö- ja väiketööstussaaduste ekspordi eden-	
damine Austrias	851
Tööstuse kulud Britis	851
Karjasaaduste väljavedu 9 kuu jooksul 1935 Soomest	
Edusammud Soome laevaltööstuses	852
Eesti väliskaubanduse bilanss oktoobris	852

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE.	
Organisation of Czechoslovakian Grain Monopoly	834
Estimated World Production of Potatoes	835
INDUSTRY AND TRADE.	
Foreign Trade in October and During 10 Months	
of 1935	836
Activity and Revenue of Railways in September	840
Sundry Information	840
SHIPPING.	
Tallinn Harbour	841
PRICES.	
Prices and Quotations	842
Exchange Rates	843
AGRICULTURAL MARKETS.	
Exports of Agricultural Products	843
Butter Market	843
Bacon Market	844
Cattle and Meat Market	844
Egg Market	844
Milk Market	845
Grain Market	845
Potato Market	846
Vegetable Market	846
FOREIGN COUNTRIES.	
Economic Conditions in Italy	846
INFORMATION PART.	
Eesti Pank (Bank of Estonia) -Weekly Return	848
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION.	
Organisation of Relief Work in Germany	849
Conference between Denmark and England in	
Regard to Butter and Bacon	849
Danish Butter Export to Germany Increasing	850
Prospects for Increased Bacon Production in	
Denmark	850
Trout Import Conditions in Switzerland	851
Development of Export of Products of Hand-	
crafts and Small Industries in Austria	851
Industrial Costs in Gr. Britain	851
Exports of Animal Produce During 9 Months	
of 1935 from Finland	851
Success of Finnish Shipbuilding	852
Estonian Trade Balances in October	852

Palume aegsasti uuendada

kuukirja „KONJUNKTUUR“ ja nädalikirja „MAJANDUSTEATED“ tellimist.

Käesoleva numbriga on kaasas tellimiskaart.

PÖLLUMAJANDUS

TŠEHOSLOVAKKIA VILJAMONOPOLI ORGANISATSIOON. ORGANISATION OF CZECHOSLOVAKIAN GRAIN MONOPOLY.

O. Gustavson.

Maailmamajanduse kriisist tingitud põllumajandussaaduste hindade katastroofiline langus on sundinud riike otsima abinõusid põllumajanduse kaitseks ja agraartoodete hinnalanguse pidurdamiseks. On kõrgendatud tolle, pandud kehtima kontingente, isegi sisseveokeelde, seatud sisse valmistus- ja eksportpreemiaid, teostatud ametlikke ja poolametlikke vilja sisseveomonopole ning võetud tarvitusele teisi reguleeriva majanduse vorme.

Huvitavaks katseks põllumajanduse kaitse sihiga on kahtlemata Tšehhoslovakkia viljamonopol.

Tšehhoslovakkia teraviljaturu monopoolne korraldus seadusandlikul teel on noorem meie omast. Kuna meie juba 1930. a. juulist kehtiva teravilja kaitseadusega rukki ja rukki-jahu sissevedu on tunnustatud riigi ainuõiguseks ning 1934. a. augusti muudatusseadusega (Teraviljaturu korraldamise seadus) see ainuõigus laiendatud ka nisu ning nisujahu sisseveole, pandi Tšehhoslovakkias volitusseaduse alusel kehtima viljamonopol valitsuse määrusega 1934. a. VII. Meie nii 1930. a. kui ka 1934. a. seadused teravilja kohta on lühikesed raamseadused, Tšehhoslovakkia „määrus teraviljaga, jahuga ja jahvatissaadustega ning mõningate loomasöödadega kauplemise reguleerimiseks“ on kõiki üksikasju ning peensusi käsitlev pikk akt. Samuti läheb meie teraviljaturu korraldus oma organisatsioonilistes alustes lahku Tšehhoslovakkia omast.

Tšehhoslovakkia kauaaegne põllutöminister ja praegune peaminister Milan Hodza iseloomustab Tšehhoslovakkia viljamonopoli järgmiselt: „Tšehhoslovakkia viljamonopol ei tähenda mingit riigiettevõtet või sotsialiseerimist, vaid ta viib vabakaubanduse ülesanded üle aktsiaseltsile, mis koosneb viljaostuga tegelevaist asutisist“.

Viljamonopoli direktor L. Feierabend kostateerib: „Uue organisatsiooni loomine tuli toime nii, et kõik need, kes senini tegelesid viljakaubandusega, on muutunud viljaostu ja

-müüki teostava organisatsiooni liikmeks. Tänu sellele meetodile teraviljakaubanduses ei ole toimunud radikaalne muudatus muutunud revolutsiooniks. Üleminek vabamajanduselt plaanimajandusele toimus peagu märkamatu ega ole teinud kahju neilegi, kelle olemasolu senini oli seotud viljakaubandusega“.

Milline on see organisatsioon?

Viljaturu korraldamiseks vajalikkude operatsioonide teostamiseks loodi Tšehhoslovakkias aktsiaselts nime all: „Tšehhoslovakkia viljahiing“. (Československá obilni společnost). Viljahiingu moodustavad: 1) Põllumajanduse keskkoperatiiv, 2) Tarvitajate keskkliit, 3) Suurveskite keskhing ja 4) Viljakauplejate ühingud, arvuist 4. Viljahiingu aktsiakapital on 50 milj. tšehhi kr., sellest langeb Põllumajandusliku keskkooperatiivi kontole 20 milj. ning teistele sektsioonidele igale 10 milj.

Viljahiingu nõukogu koosneb 20 liikmest, igalt kr. 2 500 000 aktsiakapitali-osalt üks esindaja. Ühingu esimehe nimetab valitsus. Rahaminister määrab valitsuskomissari, kel õigus kontrollida ühingu tegevust üldse ja igas üksikasjas, nõuda seletusi ja protesteerida rahaministri kaudu põhikirjast kõrvalekaldumiste ja riigi finantshüvisid kahjustavalt riivavate otsuste ja tehingute kohta.

Nõukogu istungeist võtavad osa põllutöö-, sise-, välis-, kaubandus-tööstus ja hoolekandeministeeriumi esindajad. Väliskaubandusse puutuvate küsimuste otsustamisest võtab veel osa natsionaalpanga esindaja.

Viljahiingul on ainuõigus osta põllupidajalt rukist, nisu, otri, kaeru ja maisi, vedada sisse valitsuse loal teravilja, jahu ja jahvatissaadusi ning kliisid, õlikooke jne., müüa ostetud saadusi ja vedada välja vilja. Ühinguil lasub kohustus hoolitseda selle eest, et elanikkond oleks küllaldasel määral varustatud eelnimetatud põllumajandushikkude saadustega.

Põllupidajad võivad müüa vilja ainult viljahiingule. Nad on kohustatud igal aastal

kindlaks määratud tähtjaks teatama, kui palju neil müüa vilja. Viljahiing on kohustatud võtma vastu kõik pakutud vilja, mis kvaliteedilt vastab üllesseatud nõuetele. Ei tõuse pakutava vilja kogus üle 20 kv, on ühing kohustatud kogu koguse ostma korraga. Suuremate viljapartiide puhul on ühing õigustatud vastuvõtmist toimetama kolme kuiste vaheaegadega neli korda aastas.

Seemneks, oma majapidamiseks, naturaalarandiks, tööliste palgaks vajaline ja muu selline tarbevili on vaba igasuguseist kitsendustist ja põllupidaja võib seda tarvitada oma äranägemise järgi.

Veskid on kohustatud ettekirjutatud korra järgi esitama viljahiingule aruandeid vastuvõetud ja väljaantud vilja, samuti oma jahu ja muude jahvatissaaduste ning kliide tagavarade üle.

Loomasöötade tootjad võivad oma saadusi saata müügile ainult viljahiingu kaudu või selle vahetlitsusel.

Ostetava vilja hind määratakse igaks majandusaastaks ette kindlaks, samuti hinnalised vilja hilisematel tähtaegadel tootjatele. Kehtiva määruse järgi sünnib hinnamääramine üldiselt ühingu enda poolt, ent 1934/35. tegevusaasta hinnad ja hinnalised määras Vabariigi Valitsus.

1935. a. hindadeks on määratud: nisu hl, kaal 79 kg, 164; rukis — hl, kaal 70 kg, 125; kaer — hl, kaal 50 kg, 112 ja oder — hl, kaal 68 kg, 125 tšehhi kr.

Hinnalisana hilisemaile tootjatele makstakse tänavu: nisult 1 tšehhi kr. kuus, septembrist detsembrini, 2 kr. kuus jaanuarist aprillini ja 3 kr. kuus maist juunini. Ülimalt võib nii nisu hinnalisa tõusta 18 kr. võrra hl-lt aastas. Rukki liisahinnaks on: 1 kr. kuus

septembrist detsembrini, samuti 1 kr. jaanuaris, 1 kr. kuus novembris ja detsembris ning 15 kr. Odralt arvestatakse: 1,50 kr. kuus septembrist märtsini, kokku 10,50 kr. üldse, ja kaeralt 0,50 kr. kuus septembris ja oktoobris, 1 kr. kuus novembris ja detsembris ja 1,50 kr. kuus jaanuarist juunini, kokku 12 krooni.

Hinnalisa moodus aitab vältida kogu pakutava vilja kokkuvalgumist ostusesooni algul.

Raha makstakse põllupidajatele välja kolme päeva jooksul, arvates ajast, mil saabunud viljavastuvõtu kviitung. Ei ole vili õigel ajal võetud vastu või on ta vaid osaliselt võetud vastu, võidakse viljaomanikule vastuvõtmatajäänud vilja arvel anda teatud avants.

Põllupidajalt ostetud või väljast sisseveetud vilja müügihinna määrab viljahiing ja selle kuulutab rahaminister koos põllutööministriga välja riigiteatajas. Valitsusel on õigus määrata kindlaks sisseveetud ja kodumaise jahu ja jahvatissaaduste, samuti leivahinnad. Need avaldatakse samuti riigiteatajas.

Loomasöötade ostu- ja müügihinna ning tingimused määrab viljahiingu ettepanekul vabariigi valitsus.

Viljahiingu põhikirja järgi „peab ühingu tegevus arenema korraliku kaupmehe põhimõtete kohaselt“. Vajalised kapitalid peab ta endale muretsema ise. Oma tegevust peab ta juhtima nii, et jooksvad kulud kattuksid jooksvatest tuludest. Puhaskasust läheb 50% üldisse tagavarafondi, niikaua kuni see fond ei moodusta 20% põhikapitalist, jäägist makstakse aktsionäridele dividendide mitte üle 6% aastas, järelejäänud osa arvatakse erilisse tagavarafondi.

KARTULISAAGI VÄLJAVAATEID MAAILMAS.

ESTIMATED WORLD PRODUCTION OF POTATOES.

Võttes vaatlamisele ja hinnates lõpnud kartulikasvatuse hooaega, peab tähendama, et meteoroloogilised tingimused ei olnud soodsad kartulikasvatamiseks.

Euroopa suurimais kartulikasvatajais mais — Saksas ja Poolas — kartulisaagi andmed käesoleval aastal osutuvad seni saadud teadete järgi kehvemaks kui möödunud aas-

tal. Saksas kogu kartuli all olev pindala vähenes käesoleval aastal 5% võrra, võrreldes möödunud aastaga, ja loodetav saak osutub üle 15% madalamaks eelmise aasta ning ligi 11% madalamaks viimase viie aasta keskmisest saagist. Kartuli kasvupinna vähenemine teostus seal peamiselt kesakartuli arvel. Kartuli kogusaaki oktoobri hindel arvatakse tõus-

vat seal 396 189 tuh. kv-le eelmise aasta 467 806 tuh. kv. vastu.

Kartulikasvatuse tähtsusest Saksale järgneb Poola; seal arvatakse seniste hinnangute järgi käesoleva aasta kartulisaak 88 %-le möödunud aasta kartulisaagist, s. o. 293 868 tuh. kv. eelmise aasta 334 704 tuh. kv. vastu.

Järgneva kahe suurema Euroopa kartulikasvataja maa — Prantsuse ja Tšehhoslovakkia — kohta kahjuks puuduvad teated saagist. Kartuli kasvupind Prantsuses on pisut suurenenud, kuna Tšehhoslovakkias jäi kasvupind eelmise aasta tasemele. Saakide kohta Prantsuses võib tähendada, et see on väga varieeruv mitmesuguseis rajoones.

Ka väiksema tähtsusega Euroopa kartulikasvatajais maades on käesoleva aasta loodetavad kartulisaagid tunduvalt väiksemad kui läinud aastal. Inglise, Hollandi, Belgia, Austria, Šveitsi ja Ungari loodetavad kartulisaagid k. a. on keskmiselt 25% madalamad möödunud aastast. Arvestades Euroopa maadest

saadud teadetega kartulisaagi kohta peab järeldama, et kartulisaak kogu Euroopas käesoleval aastal kujuneb madalamaks kui ta oli 1934. a. Samasugune on seisukord ka Ameerikas. Viimaste teadete järgi kujuneb kartulisaak P.-Am. Ühendriiges käesoleval aastal 99 611 tuh. kv-le möödunud aasta 104 896 tuh. kv vastu ja Kanadas 17 393 tuh. kv-le eelmise aasta 21 815 tuh. kv vastu.

Seega kujuneb käesoleva aasta kartulisaak ülemaailmses ulatuses väiksemaks eelmise aasta omast. Samasugust seisukorda võime märkida ka meie kartulisaagi kohta. Meil halvendas kartulisaagi kogust, peamiselt kvaliteeti, eriti sügisene ebasoodus ilmastik. Alatised vihmad soodustasid mugulate mädanemist. Pealegi muutub poriga kogutud saagi ületalve hoidmine raskeks, sest suuremalt jaolt hoitakse ju kartuleid ületalve põllul kuhjades, kus nende valvamine ja hoolitsemine raskendatud.

TOOSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS OKTOOBRI JA 10-el KUUL 1935. A.

FOREIGN TRADE IN OCTOBER AND DURING 10 MONTHS OF 1935.

Väliskaubanduse läbikäik oktoobris näitas võrreldes 1. a. oktoobriga õige väikse tõusu (0,4%). Ka augustis ja septembris oli tõusutendents võrdlemisi aeglane. Sisseveo kasv, mis kestis pidevalt kõikidel kuudel, jätkus ka oktoobris, kuid juba märgatavalt tagasihoidlikumalt. Väljaveo tagasiminekuks, mis kestab juba teist kuud, on oktoobris nõrgenenud.

Võrreldes k. a. oktoobri andmeid 1. a. sama kuu andmetega, näeme väljaveo kahane-mist väärtuselt 5,9%, kuna sissevedu suurenes samal ajal 8,1% ja bilanss kujunes 414 tuh. kr. võrra aktiivseks 1. a. 1,3 milj. kr. vastu.

Väljavedu — Exports.

Oktoobris väljaveetud kaupade koostises on võrreldes 1. a. oktoobriga leidnud aset järgmised muutused: toit- ja maitseainete väljavedu näitas tugevat tõusu (25,4%), kuna

toor- ja poolvalmisainete väljavedu seevastu kahanes tunduvalt (36,8%). Ka valmissaaduste väljavedu näitas mõõdukat tagasimineku (11,7%), kuna elusloomade väljavedu jäi peagu 1. a. tasemele.

Toit- ja maitseainete väljaveo tõus oktoobris sündis peamiselt või ja teravilja arvel. Võid müüsiime välisurgudele k. a. oktoobris 144 tn. (14,6%) enam kui mullu, kuna või eest saadud rahasumma suurenes 612 tuh. kr. (42,9%) võrra. Teravilja väljavedu kasvas väärtuselt 89,0% ja kanamunade väljavedu 5,9%, kuna kartuli ja liha ning lihakauba väljavedu näitas mõõdukat tagasimineku.

Toor- ja poolvalmisainete väljaveo kokkutõmbumine, mis kestab juba kuid, jätkus oktoobris veelgi süvenevalt. Metsamaterjalile lisaks, mille väljavedu osutas võrreldes mullusega juba pikemat aega langust,

Sisse- ja väljaveo tähtsamad ained. — *Principal Commodities of Foreign Trade*

	Oktoober — October				1./I — 31./X			
	ton.		1000 kr.		ton.		1000 kr.	
	1935	1934	1935	1934	1935	1934	1935	1934
VALJAVEDU — EXPORTS.								
Üldse: — <i>Total:</i>								
I. Elusloomad (arv) — <i>Animals, living (number)</i>	2 831	3 946	324	322	14 473	9 833	1 381	1 001
II. Toit- ja maitseained, joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	5 283	5 243	3 355	2 675	58 117	46 735	25 421	18 640
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Teravili — <i>Corn</i>	2 810	1 811	293	155	26 498	22 381	3 421	1 087
Kartul — <i>Potatoes</i>	377	658	8	13	9 302	4 036	348	116
Või — <i>Butter</i>	1 181	987	2 038	1 426	9 466	8 880	18 862	9 788
Munad — <i>Eggs</i> . . . . . 1000 tk.	5 460	4 674	432	408	43 931	32 641	2 271	1 665
	327	277			2 614	1 945		
Liha ja lihakaup — <i>Meat and Meat Products</i>	269	315	308	346	3 408	2 735	3 321	8 014
III. Toor- ja poolv.-ain. — <i>Raw a. Semi-Manufact. Materials</i>	21 445	41 381	1 536	2 429	318 108	375 567	23 695	23 542
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Toornahad — <i>Hides undressed</i>	35	18	95	42	391	412	789	584
Metsamaterjal — <i>Timber Materials</i>	9 506	22 206	867	970	100 610	283 056	7 496	11 108
Tselluloos — <i>Cellulose</i>	6 128	7 129	675	886	56 258	61 584	6 420	6 309
Lina ja -takud — <i>Flax and Tow</i>	5	95	7	76	4 295	3 028	5 068	2 263
Bensiin — <i>Benzine</i>	195	185	51	64	1 382	1 773	408	585
Põlevkiviõli — <i>Shale-Oil</i>	1 102	2 750	56	137	13 963	11 108	648	569
Kunstsarv — <i>Artificial Horn</i>	72	57	162	91	531	455	1 197	734
IV. Valmisasused — <i>Manufactured Articles</i>	3 658	3 956	1 672	1 893	31 429	33 766	14 957	14 406
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Vineer ja -toolipõhjad — <i>Plywood and Chair-backs</i>	1 664	1 576	381	309	14 774	12 193	3 250	2 633
Ajalohi- ja trükipaber — <i>News- a. other Printing Paper</i>	721	762	198	137	6 303	6 210	1 180	1 174
Puuv. lõng ja -niit — <i>Woolen Yarn and Thread</i>	130	143	829	414	1 010	770	2 851	2 232
Puuv. riie — <i>Cotton Piece Goods</i>	36	83	121	412	722	734	2 672	3 438
Linane riie jäme — <i>Linen, coarse</i>	36	44	74	94	284	323	583	678
Džautriie ja -kotid — <i>Jute Cloth and Sacks</i>	164	162	85	100	1 406	1 552	814	902
Tsement — <i>Cement</i>	—	364	—	16	558	5 488	25	248
Tahvelklaas — <i>Sheet Glass</i>	464	374	68	83	2 726	3 088	452	619
V. Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	—	—	—	—	—	—	9	—
SISSEVEDU — IMPORTS.								
Üldse: — <i>Total:</i>								
I. Elusloomad (arv) — <i>Animals, living (number)</i>	137	94	14	3	220	318	48	21
II. Toit- ja maitseained, joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	6 230	6 120	579	523	48 610	45 137	4 389	4 430
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Heeringad — <i>Herrings</i>	536	511	86	67	3 305	2 792	547	482
Sool — <i>Salt</i>	2 640	2 692	47	52	21 467	17 880	408	369
Suhkur — <i>Sugar</i>	2 450	1 649	274	191	19 950	17 416	2 179	2 850
III. Toor- ja poolv.-ain. — <i>Raw a. Semi-Manufact. Materials</i>	7 738	12 383	1 780	1 640	126 630	144 369	19 451	15 360
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Toortubak — <i>Tobacco unmanufact.</i>	42	42	78	68	467	426	800	677
Toornahad — <i>Hides undressed</i>	227	117	215	109	1 508	776	1 329	817
Džaut — <i>Jute</i>	72	161	22	33	2 040	1 694	525	410
Puuvill — <i>Cotton</i>	478	460	598	649	4 488	3 634	5 818	4 599
Vill — <i>Wool</i>	41	21	114	59	395	254	1 126	813
Kivisüsi ja koks — <i>Coal and Coke</i>	2 514	3 002	48	50	41 606	30 930	660	496
Petrooleum — <i>Petroleum</i>	1 776	1 979	106	124	12 698	12 855	744	843
Bensiin — <i>Benzine</i>	322	364	92	81	4 298	3 730	380	334
Väetised — <i>Fertilisers</i>	—	329	—	35	32 049	29 304	1 722	1 721
Väikel puhatam. — <i>Sulphur unpurified</i>	—	—	—	—	6 408	3 208	559	252
IV. Valmisasused — <i>Manufactured Articles</i>	6 936	6 065	4 087	3 811	53 150	38 652	33 116	25 002
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Puuv. riie — <i>Cotton Piece Goods</i>	7	19	63	192	128	179	1 515	1 374
Villane lõng ja -niit — <i>Woolen Yarn and Thread</i>	46	30	817	211	240	224	1 724	1 789
Kunstsiidi lõng ja -niit — <i>Rayon Yarn and Thread</i>	23	19	128	120	209	157	1 198	980
Raud ja teras — <i>Iron and Steel</i>	3 421	3 521	509	485	26 107	16 908	4 019	2 688
Kummi ja k. kaup — <i>Rubber and Rubber Goods</i>	65	83	297	286	388	364	1 304	1 100
V. Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	0	0	12	12	1	1	69	76

seltsis oktoobris tselluloos, lina, põlevkiviõli ja bensiin. Ainult kunstsarve ja toornahkade väljavedu näitas endist aktiivsust. Võrreldes l. a. oktoobri andmetega, kahanes metsamaterjali väljavedu väärtuselt 62,2%, tselluloos 23,8%, põlevkiviõli 59,1% ja bensiini väljavedu 20,3%, kuna kunstsarve ja toornahkade väljavedu näitas tähelepanuväärt tõusu — esimene 78,0% ja teine 128,2%.

Valmissaaduste väljaveo tagasiminek tuleb panna peamiselt puuvillase riide arvele. Viimase väljavedu kahanes (väärtuselt) võrreldes l. a. oktoobri andmetega 291 tuh. kr. (70,6%). Peale puuvillase riide kahanes veel puuvillase niidi ja lõnga (20,5%), jämeda linase riide (21,3%) džuutriide ja -kottide väljavedu (15,0%), kuna tahvelklaas, mille väljavedu näitas koguselt 24,1% tõusu, kahanes väärtuselt hindade languse tõttu 18,1% võrra. Ka vineeri ja toolipõhjade (23,3%) väljavedu suurenes, kuna ajalehe- ja trükipaberi väljavedu jäi peagu eelmise aasta tasemele.

Sissevedu — Imports.

Jälgides sisseveetud kaupade koostist väärtuse järgi ning kõrvutades neid l. a. oktoobri andmetega, näeme sisseveo mõõdukat kasvu kõikides rühmades. Toit- ja maitseainete sissevedu suurenes 10,7%, toor- ja poolvalmisainete 8,5% ning valmissaaduste sissevedu 7,2%.

Valmissaaduste sisseveos (võrreldes l. a. oktoobriga) näeme mõõdukat tõusu peagu kõikide olulisemate ainete juures (peale puuvillase riide). Villase lõnga ja niidi sissevedu kasvas väärtuselt 50,2%, kunstiidilõngal ja niidil 6,7%, raual ja terasel 2,3% ning kummil ja kummikaubal 4,2%, puna puuvillase riide sissevedu kahanes 67,2% võrra.

Toor- ja poolvalmisainete sisseveo tõus võrreldes l. a. oktoobriga sündis tähtsal määral toornahkade ja villa arvel — esimene kasvas (väärtuselt 97,2%, teine 93,2%, kuna džuudi (33,3%) ja petrooleumi (14,5%) sissevedu näitas tunduvalt tagasiminekut.

Toit- ja maitseainete rühmas suurenes kõige enam suhkrul ja väiksemal määral heeringate sissevedu. Tähendatud ainete

import ületas l. a. sama kuu arve väärtuselt: suhkur 43,5% ja heeringad 28,4%.

Väliskaubandus 10-el kuul 1935. a. —

Foreign Trade in 10 Months.

Käesoleva aasta 10 kuu väliskaubanduse arvudes (võrreldes l. a. sama ajavahemiku arvudega) näeme kõigepealt suurt läbikäigu tõusu, mis ilmnas pidevalt kõikidel kuudel. Sama pildi pakub ka sissevedu, kuid väljaveoaktiivsus, mis aasta esimesel poolel ületas sisseveo, on viimase kahe kuu (septembri ja oktoobri) arvel tõmbunud kergelt tagasi, mille tulemuseks on väliskaubanduse bilansi nõrgenemine. Käesoleva aasta 10 kuu väliskaubanduse läbikäik kasvas võrreldes l. a. sama ajavahemikuga 18,9 milj. kr. (18,4%), millest suurem osa langes sisseveo arvele. Sissevedu suurenes samal ajal 11,0 milj. kr. (24,4%) ja väljavedu 7,9 milj. kr. (18,7%), kuna bilanss kujunes 9,4 milj. kr. võrra aktiivseks l. a. 12,5 milj. kr. vastu.

Väliskaubanduse läbikäik oktoobris 1934—35.

Turnover of October Foreign Trade 1934—35.

	Oktoober		1. I — 31. X		1934. II
	1935	1934	1935	1934	
	1000 kr. — tn 1000 kr.				
Väljavedu — Exports	6 887	7 318	65 462	57 588	+13,7
Sissevedu — Imports	6 473	5 939	56 078	45 089	+24,4
Läbikäik — Turnover	13 360	13 257	121 540	102 677	+18,4
Väljavedu ± Exports ±	+414	+1329	+0889	+12 499	
	1000 tn. — tn 1000 tns.				
Väljavedu — Exports	30	51	408	456	+10,4
Sissevedu — Imports	21	25	228	227	+0,5
Läbikäik — Turnover	51	76	636	683	+6,9

Väljavedu — Exports.

Võrreldes k. a. 10 kuu andmeid l. a. sama ajavahemiku andmetega, näeme väljaveo kasvu kõikides rühmades. Eriti tugev tõus ilmnas (väärtuselt) toit- ja maitseainete (36,4%), ning elusloomade (38,0%) rühmas, kuna toor- ja poolvalmisainete (0,6%) ning valmissaaduste (3,8%) väljaveo suurenemine oli tunduvalt väiksem.

Toit- ja maitseainete väljaveo kasv on tingitud peamiselt või ja teravilja suurenenud väljaveost. Teraviljamüügist välisurgudele saime k. a. 10 kuu jooksul 1,4 milj. kr. (72,2%) ja või eest 4,1 milj. kr.

(41,6%) enam kui l. a. samal ajavahemikul. Ka kartuli eksport tõusis 116 tuh. kr-lt 348 tuh. kr-le — seega enam kui kolmekordseks. Munade eksport arenes k. a. õige tulemusrikkalt. Vaatamata asjaolule, et juba l. a. saavutasime rekordilise munade väljaveo, ületavad k. a. 10 kuu arvud l. a. sama ajavahemiku arvud õige tunduvalt. Tänavu saatsime välisurgudele 11,3 milj. muna (34,6%) enam kui mullu ja nende eest saadud rahasumma suurenes 606 tuh. kr. (36,4%) võrra. Ka liha ja lihakaupa õnnestus k. a. realiseerida tunduvalt enam kui mullu.

Kaubarühmade osatähtsus väärtuselt

1. I — 31. X 1934—35. (%)

Percentages of Separate Groups of Merchandise According to Value III — 31/X 1934—35.

	Väljavedu Exports		Sissevedu Imports	
	1935	1934	1935	1934
I Elusloomad — <i>Animals, Living</i>	2,1	1,7	0,1	0,0
II Toit- ja maitseained, joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	33,9	32,4	7,8	9,8
III Toor- ja poolvalmisained — <i>Raw and Semi-Manufact. Materials</i>	36,2	40,9	32,9	34,5
IV Valmissaadused — <i>Manufactured Articles</i>	22,8	25,0	59,1	55,5
V Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	0,0	—	0,1	0,2
Kokku — <i>Total</i>	100	100	100	100

Toor- ja poolvalmisainete väljavedu jäi peagu l. a. tasemele. Kuigi metsamaterjali väljavedu (väärtuselt) on võrreldes mullusega kahanenud tugevasti, aitas erakordselt elav lina väljavedu katta selle puudujäägi 78% ulatuses. Metsamaterjali müügist välisurgudele saime tänavu 3,6 milj. kr. (32,5%) vähem kui mullu, kuna lina eest saadud rahasumma ületas l. a. arvud 2,8 milj. kr. (124,4%) võrra. Ka kunstsarve eksport andis ligi 1/2 milj. kr. (63,1%) enam kui mullu. Tõusu näitas veel toornahkade (38,4%), tselluloosi (1,8%) ja põlevkiviõli (13,9%) väljavedu, kuna bensini eksport kahanes 30,3% võrra.

Valmissaaduste rühmas kasvas võrreldes mullusega vineeri ja toolipõhjade (23,4%) ning puuvillase lõnga ja -niidi (18,8%) väljavedu, kuna puuvillase riide (16,3%), jämeda linase riide (14,0%), džuuatriide ja kottide (9,8%), tsemendi (89,9%) ja

tahvelklaasi (27,0%) väljavedu kahanes, ning ajalehe ja trükipaberi väljavedu jäi peagu l. a. tasemele.

Sissevedu — *Imports.*

Sisseveo alal näeme (väärtuselt) tõusu kõikides olulisemates rühmades, peale toit- ja maitseainete, mille sissevedu püsib eelmise aasta tasemel. Võrreldes l. a. 10 kuu andmetega kasvas valmissaaduste sissevedu 32,5% ja toor- ning poolvalmisainete 18,6%.

Valmissaaduste rühmas oli sisseveo tõus (väärtuselt) võrreldes l. a. 10 kuu andmetega õige hoogus metallide (52,0%), jõu- ja töömasinate (41,6%), põllutöömasinate ja -riistade (119,9%) ning transportvahendite (164,9%) sisseveos.

Toor- ja poolvalmisainete sisseveo tõus toimus peamiselt puuvilla, villa ja toornahkade arvel. Võrreldes l. a. 10 kuu andmetega, kasvas väärtuselt puuvilla sissevedu 26,8%, villal 38,5% ja toornahkadel 62,7%, kuna petrooleumi sissevedu kahanes 11,7% ja väetiste sissevedu jäi peagu l. a. tasemele.

Toit- ja maitseainete rühmas suurenes väärtuselt võrreldes mullusega heeringate (13,5%) ja soola (9,2%) sissevedu, kuna suhkru sissevedu kahanes 7,3% võrra.

Tähtsamatest riikidest on k. a. 10 kuu jooksul (võrreldes mullusega) kaubavahetus tõusnud: Britiga, Saksaga, P.-Am. Ühendriikidega, Rootsiga, Soomega, N.S.V. Liiduga, Norraga ja Leeduga, kuna kahanes: Lätiga, Prantsusega ja Poolaga. Tähenstatud riikidest oli meil k. a. 10 kuu kaubavahetuse bilanss aktiivne: Britiga + 14,7 milj. kr., Soomega + 3,3 milj. kr., Norraga + 972 tuh. kr., Lätiga + 618 tuh. kr., Saksaga + 570 tuh. kr., Leeduga + 167 tuh. kr., Rootsiga + 157 tuh. kr. ja N.S.V. Liiduga + 42 tuh. kr., ning passiivne: P.-Am. Ühendriikidega — 4,8 milj. kr., Poolaga — 674 tuh. kr. ja Prantsusega — 298 tuh. kr. Võrreldes k. a. 10 kuu andmeid l. a. sama ajavahemiku andmetega näitas aktiivsus tõusu: Soomega, Leeduga, Rootsiga, N.S.V. Liiduga, ning kahanemist: Britiga, Saksaga ja Lätiga, kuna passiivsus süvenes: P.-Am. Ühendriikidega ja Prantsusega.

RAUDTEE TEGEVUS JA TULUD SEPTEMBRIS 1935.

ACTIVITY AND REVENUE OF RAILWAYS IN SEPTEMBER.

Käesoleva aasta septembri jaamakassade läbikäigu kokkuvõte näitab tuludes kahanemist, võrreldes läinud aasta sama kuu tuludega.

Tulusid laekus:	1935	%	1934	%
Üldse tuh. kr	1006	100,0	1036	100,0
selest:				
reisijateveost tuh. kr	401	89,9	358	84,6
pagasi- ja postiveost tuh. kr	28	2,8	24	2,3
kaubaveost tuh. kr	557	55,4	639	61,7
mitmesug. tulud tuh. kr	20	1,9	15	1,4

Üldsummas vähenesid tulud tänavu 30 tuh. kr. ehk 2,9%. Tulud kaubaveost, mis peamiseks tululiiklaks raudteel, näitavad üksi suurimat langust teiste tululiikide hulgas. Kaubaveost laekuva tulu osatähtsus langas käesoleval aastal 55,4%-lt 61,7%-le. Tulu kaubaveost alanes 82 tuh. kr. ehk 12,8%, põhjustades seega üldise tulude vähenemise. Teised tululiigid näitavad küll tõusu, kuid oma väikese osatähtsuse tõttu ei suuda katta kaubaveost laekuva tulu suurt kahanemist. Reisijateveost laekus 43 tuh. kr. ehk 12,0%, pagasiveost 4 tuh. kr. ehk 16,7% ja mitmesugused tulud 5 tuh. kr. ehk 33,3% võrra enam võrreldes möödunud aasta tuludega. Laiarööpmelisel teel on tulude kahanemine väiksem kitsarööpmelise tulude omast. Laiarööpmelisel vähenes tulu 9 tuh. kr. ehk 1,2%, kitsarööpmelisel aga 21 tuh. kr. ehk 7,6% võrra.

Vastavalt tuludele näitavad ka veod tõusu või langust. Veetud kaupade kogus, samuti ka tn-km on vähenenud.

Maksulist kaupa veeti:	1935	1934
tn. tuh.	183	196
tn-km tuh.	16 726	19 348

Võrreldes kahe aasta septembri vedusid näeme, et tonnide arv vähenes 13 tuh. ehk 6,6% ja tn-km arv 2322 ehk 14,4% võrra, millest 60,5% langeb vedudele kitsarööpmelisel teel. Koguselt vähenes vedu laiarööpmelisel 6 tuh. tn ehk 4,6% ja tn-km 1116 tuh. ehk 7,9% võrra, kuid veod kitsarööpmelisel teel langesid 7 tuh. tn ehk 10,6% ja tn-km 1706 tuh. ehk 31,5%.

Pagasit veeti:	1935	1934
tn. tuh.	0,4	0,5
tn-km tuh.	49	45

Veetud pagasikogus on vähenenud 0,1 tuh. tn ehk 20,0%, kuid tn-km on suurenenud 4 tuh. ehk 8,9% võrra, mida põhjustab keskmise veokauguse pikenedmine 119,5 : 90,0 km.

Reisijate liiklust iseloomustavad järgmised arvud:

	1935	1934
reisijate arv tuh.	862	790
reis-km tuh.	20 105	18 927

Reisijate arv suurenes 132 tuh. ehk 18,1% ja reis-km 1778 tuh. ehk 9,7% võrra. Reisijate arv II klassis tõusis 10 tuh.-lt 14 tuh.-le ehk 40,0%; III klassis 848:720 tuh.-le ehk 17,8%, millest oli elektrirongide kasutajaid 497 tuh. muuluse 413 tuh. vastu ehk suhteliselt 58,6% : 57,4%. Reisijate arv elektrirongis tõusis 84 tuh. ehk 20,3% võrra. Üldine keskmine sõidukaugus on tänavu 23,3 km : 25,1 km vastu, kuna pikamaareisija (auru- ja mootorronges) keskmine sõidukaugus on 45,0 km muuluse 48,0 km vastu.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

● Kaubandus-tööstuskoda on Veeteede Valitsusele ja Majandusministeeriumile esildanud märgukirja, milles juhitakse tähelepanu laevamehaanikute puudusele, eriti I ja II järgu alal. Selle tagajärjel olevat raske leida ja koostada laevadele tarvilikku personaali. Kui meie kaubalaevastiku kasv areneb senises tempos, siis võib mehaanikute puudus pidurdada kaubalaevastiku arengut, vaatamata sellele, et teistel aladel leidub meremehi küllalt.

Märgukirja autor soovib: a) panna kehtima masina-juhtkonna sõidu seadus niisugusel kujul, nagu see lepitati kokku 1933. a. lõpul Veeteede Valitsusega; b) anda luba tõsta lubatud sõitu ühe astme võrra; c) õhutada ja arendada uute mehaanikute õpetamist ja praktilist ettevalmistust, d) piirata välislaevade Eesti lipu alla toomist.

Majandusministeerium on asunud märgukirjas kirjeldatud asjaolude selgitamisele.

● Majandusminister on lubanud A/S. Vennad Kimberg, Tallinnas, suurendada põhikapitali 100 000 kr-lt 250 000 kr-le tingimusele, et suurendamine teostataks ühe aasta jooksul ja et peale aktsiate nimelise hinna makstaks igalt aktsialt preemiaks 222,85 kr. tagavarakapitali suurendamiseks. Põhikapitali suurendamise vajadus on tingitud ettevõtte äri- ja tööstuse laiendamisest.

● Tallinna mehaaniline kudumisvabrik „Rank & Sofronov“, Veerenni tän. 29, on alustanud puuvillase filter-riide valmistamist, millist tarvitavad taimetõõli-, värnitsa-, pärimi- ja tärklise vabrikud filtreerimiseks ja muuks otstarbeks.

● Tartus, Võru tän. nr. 50 asuv Tartu alumiiniumivabrik on saatnud müügiele elektriga köetavaid kohvi- ja teekanne.

Majandusministeeriumi tööstusosakond on andnud loa:

● A/S. „A. M. Luther“, Tallinnas, uue keemiahoone sisseseadmiseks Kivi tän. Uus

hoone on mõeldud mitmesuguste liimide ja sideainete valmistamiseks vineeride jaoks.

● O/ü „Ilustrükk“, Tartus, Riia tän. nr. 26 trükikojas sisseseadmiseks. Trükikojas leiab tööd 114 töölisi. Jõuandjateks elektrimootorid, kogujõuga 40 h. j. Töökojas seatakse üles rotatsioonimasin ja 12 trükikiirpressi (ning tarvilised abimasinad).

● Ed. Epro'le, Tartus, viia üle oma villakraasimis- ja ketramistöökoda Raekoja tän. nr. 33. Töökojas leiab tööd 6 töölisi. Jõuandjateks elektrimootorid kogujõuga 8 h. j.

● Karl Dethloffile, Tallinnas, Maakri tän. nr. 23 riidevärvimis- ja puhastamistöökoha ümberkorraldamiseks ja sisseseadmiseks. Töökojas leiab tööd 18 töölisi. Jõuandjateks aurumasin 12 h. j., dünamo 2,75 Kv ja lokomobiil 28 h. j. Töökoja ülesandeks on villase-, puuvillase- ja siidriiete ja lõnga värvimine ning igasuguste rõivaste puhastamine.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAM 9.—16. XI. — TALLINN HARBOUR.

Möödunud nädalal tuli välissõidust Tallinna üldse 32 laeva, neist olid pooled liinilaevad. Soomest tuli 7 liini- ja 5 tramp-laeva. Esimesed tõid 219 tn segakaupa ja 175 reisi-jat, tramp-laevad tulid enamuses läbisõidul meilt võtma laevamoona ning teised tulid tühjalt viima vilja. Saksast tuli 4 liinilaeva segakaubaga, Inglisest 3 laeva, kaks neist suhkruga, üks segakaubaga. Rootsist tuli 4 laeva, milledest kaks tõid kaupa, üks tuli remonti ning üks tuli läbisõidul meilt võtma kaupa Hispaania jaoks. Liinilaevad tulid veel Belgiast, Poolast, Leedust — igast üks laev, tuues vähe kaupa. Tramp-laevad tulid: Taa-nist (3 laeva) tühjalt seisma, moona võtma

ja orderit saama, Poolast üks laev kivisõega, Venest 1 laev superfosfaadiga ja 1 laev Riia-st laadimata.

Välissõitu läks üldse 16 liini- ja 10 tramp-laeva. Soome läks 10 laeva, neist oli 8 liini-laeva, mis viisid 271 tn segakaupa ja 169 reisi-jat; tramp-laevad viisid rukist. Saksa läks 8 laeva, neist 5 liinilaeva segakauba ja reisi-jatega ja 3 tramp-laeva metsamaterjali ja sigadega. Inglisse läks 4 laeva, milledest 2 läks laaditult ja 2 ikkõis meil võtmas moona. Rootsi läks 2 laeva kauba ja reisi-jatega. Hispaaniale läks 1 laev kartuli ja kartulijahuga ja 1 laev Poola vähese kaubaga.

VALUUTAHINNAD.
EXCHANGE RATES.

	Tallinna börs				Londoni börs	
	100 \$, 100 £ jne. eest				1 £ eest \$.	
	Eesti krooni				Saksa mk. jne.	
	18. XI. 1935		12. XI. 1935		18. XI. 1935	12. XI. 1935
Ost	Müük	Ost	Müük			
\$ (dollar)	367	375	367	375	4,9193	4,9243
£ (Inglise n.)	1811	1835	1811	1835		
Saksa riigimark	135,00	138,50	135,00	138,50	12,23	12,245
Soome mark	7,98	8,10	7,98	8,10	226,03 ¹⁾	228,96
Prantsuse fr.	24,25	24,55	24,20	24,50	74,86	74,78
Belgia belga	82,10	83,10	82,10	83,10	29,13	29,135
Helveetsia fr.	119,55	121,05	119,50	121,00	15,135	15,142
Itaalia ltr.	29,35	30,10	29,20	29,95	60,68	60,71
Eesti kroon					18,25 ¹⁾	18,25
Rootsi kroon	93,40	94,60	93,40	94,60	19,395	19,395
Taani kroon	80,85	82,05	80,85	82,05	22,40	22,40
Norra kroon	90,95	92,15	90,95	92,15	19,905	19,905
Tšehhoslov. kr.	16,20	16,50	15,15	15,45	119,00 ¹⁾	119,00
Hollandi kulden	249,60	252,60	249,25	252,25	7,245	7,2525
Läti ltr.	110,00	112,50	110,00	112,50	15,00 ¹⁾	15,00
Cerr. rubla					5,682 ¹⁾	5,691
Austria šilling	68,95	70,35	68,80	70,20	26,25 ¹⁾	26,31
Ungari pengő					27,00 ¹⁾	27,00
Poola zlott	69,15	70,15	69,15	70,15	28,18 ¹⁾	28,18
Leedu ltr.	61,70	62,60	61,70	62,60	29,25 ¹⁾	29,25
Danzigi kulden	69,15	70,15	69,15	70,15		

¹⁾ 16 XI 1935

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.
EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas.		1935. a. 1. I kuni 17. XI	1934. a. 1. I kuni 18. XI	1933. a. 1. I kuni 19. XI
	11. XI- 17. XI 1935	4. XI- 10. XI 1935			
VOI (tonni)	966,6	146,5	9855,0	9295,2	8597,9
Butter (tons)					
Sellest:					
Saksa . . .	43,5	76,9	3831,1	3071,6	3232,0
Inglise . . .	53,1	69,5	5692,8	6046,7	4239,2
Belgiase . . .	—	—	42,3	15,4	246,8
Soome . . .	—	—	—	2,1	537,5
MUNAD					
(tuh. tk.) —					
Eggs (1000)	674	864	45729	33421	21712
Sellest:					
Inglise . . .	—	720	21603	18524	6288
Saksa . . .	467	—	19323	10905	11814
PEEKON					
(tonni) —					
Bacon (tons)	24,7	109,7	1971,3	2144,6	2790,8
LINA (tonni)					
Flax (tons)	—	5,1	4299,8	3157,4	2760,5
Sellest:					
Inglise . . .	—	—	2880,1	2248,4	1698,1
Belgiase . . .	—	—	70,3	121,6	679,7
Soome . . .	—	—	140,3	99,3	110,3
Saksa . . .	—	5,1	1097,3	566,5	71,4
Prantsusse . . .	—	—	10,3	60,5	50,2

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VOITURG — BUTTER MARKET.

Möödunud nädalal paranesid Baltimaade võihinnad Inglises kaunis tunduvalt, kuna teiste maade võihinnad tõusid vähem. Nii noteeriti Eesti võihind Manchesteris 109—111 š cwt eelmise nädala 103—105 š vastu. Kuna ka Saksast saadav võihind kõvenes 2 RM võrra 100 kg-lt noteeriti meie eksportvõihinnaks 142 snt kg eelmise nädala 134 snt vastu.

Võitoodang ookeanitagustes maades näitab sesoonset tõusu, kuid on väiksem möödunud aasta toodangust. Nii oli Austraalias oktoobris võitoodang 9% ja tootmishooaja esimese kolme kuu jooksul 15% võrra väiksem kui möödunud aasta vastavatel kuudel. Samuti Uus-Meremaal on võitoodang oktoobris ja esimese kolme kuu jooksul 6% võrra väiksem kui möödunud aastal. Toodangu vähenemise tõttu olid võitagavarad Uus-Meremaal oktoobri lõpul 3200 tn võrra väiksemad, võrreldes eelmise aasta sama aja tagavara-dega.

Või väljavedu Taanist oli käesoleva aasta

oktoobris 8% võrra väiksem kui möödunud aastal samal kuul. Kogu võiekспорт käesoleva aasta kümme kuu jooksul on vähenenud 10% võrra võrreldes möödunud aasta sama aja eksportkogusega. Kogu väljaveost läiks osatähtsusest Inglisse 80% (m.a. 85%) ja Saksa 17% (m.a. 11%). Kuna ka näit. Rootsi võiekспорт on näidanud tunduvalt vähenemist, lõdvenes üldine palgakumispinge võiturul õige märgatavalt. Viimaste asjaolude tõttu võib võihindade edaspidine liikumine jätkuda kindlana.

Siseturul maksus või snt kg: Tallinnas — lauavõi 175 snt, köögivõi 150—160 snt, Tartus — lauavõi 175—188 snt, köögivõi 140—165 snt, Viljandis — lauavõi 175 snt, köögivõi 163—170 snt, Pärnus — lauavõi 175 snt (kaupl.), köögivõi 135—140 snt, Valgas — lauavõi 170—175 snt, köögivõi 150—163 snt ja Rakveres — lauavõi 180 snt, köögivõi 150 snt kg.

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Inglisse 1010 tünni ja Saksa 584 tünni.

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib nõrk tendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis langes 2 š võrra tsentnerilt 79 š-le tsentner. Võrreldes läinud aasta hinnaga on praegune hind 3 š võrra madalam.

Vaatamata hinnalangusele Inglises oli võimalik tõsta peekonsigade noteeringut 2 sendi võrra kg-lt. Seda võimaldas toodangu langus, peekoni eksport Belgiasse ja kõvenenud hinnad siseturul.

Käesoleval nädalal maksavad eksporttapa- majad peekonsigadest järgmisi hindu:

	I sort	II sort	II sort	IV sort
60 —72 kg	64	59	53	Sise-
55 —59 5 "	59	55	49	turu-
72,5—75 "	59	55	49	hinnad.
75,5—80 "	55	51	48	

Möödunud nädalal tapeti eksporttapama- jades 2189 siga 2314 sea vastu eelmisel nä- dalal.

Saksa saadeti 1993 siga ja N.-Venesse ligi 400 siga.

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — CATTLE AND MEAT MARKET.

Veiste ja veiselihahinnad jäid püsima eelmise nädala tasemele. Nuumveiste liha maksus 25—37 snt, keskmised 23—26 snt ja lahjad 14—23 snt kg. Eluskaalud vastavalt headusele 15—24 snt kg. On loota hindade püsimist käesolevaks nädalaks, kuid alates novembri lõpust võib loota hindade tõusu.

Vasikalihahinnad parematelt sortidelt nõrgenenud. Liha maksus 35—61 snt kg ja eluskaalud vastavalt headusele 27—45 snt kg. On loota hindade püsimist.

Lambaliha hinnad sise- ning välis- turul nõrgenesid keskmiselt 2 snt kg-lt. Eksport-

lammaste hinnaks tapakaalu alusel turustades noteeriti 73—78 snt kg. Siseturul maksus lam- baliha 25—35 snt kg. Hinnad selguseta.

Sealiha hinnad praegu 52—56 snt kg kõigilt sortidelt ja eluskaalu alusel turustades tehakse tehinguid 40—45 snt kg piirides. Hinnad peaksid Tallinna turul jääma püsima. Lihahinnad teiste linnade turgudel (snt kg).

	Sealiha	Veiseliha	Vasikliha	Lambaliha
Tartu	40—45	15—28	25—35	25—35
Viljandi	50—55	20—25	30—35	25—30
Valga	44—48	30—35	30—35	30—35
Rakvere	47—53	20—38	30—45	32—40

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Kanamunaturul püsib olukord üldiselt soodsana. Tootmise vähenemine ja pakkumise nõrgenemine Euroopa munatootjaist maist soodustab ka vastavalt hindade kõvenemist Inglises. Seejuures ookeanitaguste maade ja Ingli- se sisemaa munahinnad lõdvenesid vähe, kuna ilmastik Inglises on võrdlemisi soe ja hindade tase tarvitajatele kõrge. Kuigi meie munadele Inglises hinda ei noteeritud, võimaldas välis- turgudekt saadav hind tõsta eks- portmunade hinnanoteeringut 125 snt-le kg franko kogumispunkt eelmise nädala 116 snt vastu. Selle järgi maksavad eksportörid toot- jatele:

50 gr raskustest munadest	68 snt kümme ehk 13,6 snt paar
55 " " " "	73 " " " 14,6 " "
60 " " " "	76 " " " 15,2 " "

Siseturumunade hinnaks noteeriti alla 50 gr raskustel munadel 51 snt kümme ja üle 50 gr — 55 snt kümme.

Käesoleval aastal on munahindade liikum- mine maailmaturul üle mitme aasta näidanud paranemist. Kriisiaastail kestnud hindade langus tõi kaasa ka tootmise vähenemise, mis asjaolu avaldus eriti käesoleva aasta sügisel. Seega pakkumise ja nõudmise vahakord mu- nakaubanduses on muutunud normaalsemaks ja hindade kujunemine munaturul kindla- maks. Kuna käesoleval kuul ilmastik Ingli- ses on püsinud pehme, oli sesonaalhinnade liikumine tõususuunas väiksem tavalisest. Imade jahrenemisel võib Inglises loota muna- hindade kõvenemist veelgi.

Meie siseturul on munahinnad käesoleva aasta novembris keskmiselt 2 snt paarilt kõr- gemad kui möödunud aastal. Nii maksusid möödunud nädalal keskmise suurusega mu- nad snt paar: Tallinnas 12—14 snt, Tartus 13—16 snt, Pärnus 12—13 snt, Valgas 13—16 snt ja Rakveres 16 snt paar.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Võihinna kindlustamisega kindlale tasemele jäi ka piimahinna langus seisma. Kui eelmise noteeringu ajal märgiti veel hinnas langustendentsi siis viimasel piimahindade noteeringul 18. nov. s. a. noteeriti eelmise nädala hinnad. Piimahindadeks noteeriti: I valiku rõõskpiim piimakauplustele müügil 11 senti, piimatööstustele müügil 9 senti liiter. II valiku rõõskpiim piimakauplustele müügil 9 senti ja piimatööstustele müügil 8 senti liiter. Piimanõudmine ületab pakkumise ja piimapoodidele mõnes paigas pole hilisematele piimaostjatele piima anda.

Käesoleva nädala algusest tõstis Tallinna

suurem piimatööstus P.-K. „Estonia“ keskmelerei oma kõigi piimaliikide hindu 1 sendi võrra liitrit. Kuna eelpoolnimetatud piimatööstuse piima hindadel on suur mõju Tallinna piimahindade kujunemisele, siis on arvata, et piima hind üldiselt tõuseb käesoleval nädalal 1 sendi võrra liitrit.

Teistes linnades maksti möödunud nädalal väikemüügil I valiku rõõskpiimast: Tartus 12—13 snt. (pudelites), Rakveres 11 snt. (pudelites) ja Viljandis 11 snt. lahtiselt ja 13 s. pudelites. II valiku rõõskpiim maksus: Tartus 8—9 snt., Pärnus 11 snt., Rakveres 9 snt., Viljandis 10 snt., Valgas 8—9 snt. ja Kuressaares 8—9 senti liiter.

TERAVILJATURG — GRAIN MARKET.

Möödunud nädalal esinesid maailma teraviljaturul silmapaistvate nisupakkumistega Vene, Doonau riigid ja Prantsuse. Et nõudmine on endiselt väga tagasihoidlik, siis nõrgenesid noteeringud tähtsamatel teraviljaturudel toiduviljade juures. Maisiturul on endiselt pakkumine ja nõudmine tasakaalus ja üldist turuolukorda hinnatakse kindlana, mille tagajärjel möödunud nädalal esines isegi maisihindades väike hinna kõvenemine. Möödunud nädala kohta noteeriti tähtsamail teraviljaturudel järgmised hinnad kr. kv. kohta (sulgudes eelmise nädala noteeringud):

rukis: Chicago 7.15 (7.14), Winnipeg 6.00 (5.81), Hamburg (La Plata) 7.39 (7.64);
 nisu: Chicago 12.79 (13.09), Winnipeg 11.35 (11.42), Hamburg (Manitoba I) 14.04 (14.17), Liverpool 11.91 (12.27);
 mais: Chicago 8.63 (8.52).

Arvestades praegusi saagiandmeid ja vanade tagavarade seis, peaksid toiduviljade hinnad püsima. Kuid teisalt mõjutab üldist toiduviljaturu olukorda praegune Kanada nisuturu kindlusetas seisukord ja üldine pinev poliitiline olukord.

Möödunud nädalal lõppes meil riiklik teraviljaost. Kogu ostu kestusel tuli kokku rukist 2130 tn, mis moodustab pakutatavast kogusest (33 800 tn) 6,2%. Nisu pakuti 20 000 tn, kuid tegelikult müüdi vaid 2,2 tn. Võrdluseks olgu toodud m. a. riiklik ost, mil talupidajalt osteti rukist 34 651 tn ehk 56% paku-

tavast kogusest ja nisu 9 500 tn ehk 70% poolest pakutatavast kogusest. Käesoleva ostu lõppemise järele on riiklikkudes ladudes rukist ümmarguselt 20 000 tn ja nisu 850 tn.

Lätiga kaubavahetuse tasakaalustamise otstarbel ostis Majandusministeerium sealt 8000 tn rukist, millisest kogusest on kohal juba 1000 tn, kuna ülejäänud osa saabub kas käesoleva kuu lõpul või detsembril algul.

13. XI noteeris börsikomitee järgmised hinnad kr. kv kohta (sulgudes eelmise noteering): nisu 17—18 (17—20), rukis 12.50 (12.50—13), Puhk ja Pojad suurveskis rukkijahu 14.20—15 (sama), rukkipiivil 23 (sama), nisupiivil 25—38 (28—40); A.-s. Rotermanni tehasest rukkijahu 14.40—14.80 (sama), rukkipiivil 21—22 (21.50—22) ja nisupiivil 25—38 (28—40). Seega on paremakvaliteediline nisu võrreldes eelmise noteeringuga langenud 2 kr. võrra kv-lt, mis tõi kaasa nisupiivilihinna nõrgenemise madalamakvaliteedilisel jahul 3 kr. ja kõrgemakvaliteedilisel 2 kr. võrra kv-lt.

Väikemüügihinnad siseturul (kr. 10 kg):

	Tal- linn ¹⁾	Tartu	Vil- jandi ²⁾	Pärnu ¹⁾	Valga	Rak- vere
rukis	0,15	1,15	1,20	—	1,20	1,25
nisu	0,18	1,70	2,00	0,22	1,80	1,70
oder	0,15	1,10	1,50	0,15	1,00	1,30
kaer	0,12	0,90	1,00	0,11	0,85	1,00
rukkijahu . .	0,16	1,25	1,40	0,13	1,30	1,45
sepijuhahu . .	0,23	2,20	2,50	0,23	2,80	2,80

¹⁾ kg hinnad.

²⁾ hinnad kauplustes.

KARTULITURG — POTATO MARKET.

Läinud nädalal läks kartuleid välja umbes 1500 kv. Sellest saadeti 700 kv. Soome, kuna ülejäänud osa läks Rootsi.

Soome vähesel määral läheb veel Viru rannast, kuna varsti sügisesel kartulite väljavahooajal on lõpp.

Rootsi võib veel mõni saadetis kartuleid minna.

Seemnekartulite väljaveos on praegu seisak.

Kartulite hinnad läinud nädalal püsisid peaaegu endised.

AEDVILJATURG — VEGETABLE MARKET.

Õunte hinnad turul näitasid väikest tõusu. Eriti nõuetavaks muutus Tartu roosiõun ja sibulõun. Tähenstatud õuntest maksti 34—40 snt kg (eksportkõiblikud õunad). Jaemüügil oli eksportkõibliku sibulõuna, Tartu roosiõuna ja kuldreneti hind 5 snt võrra kallim. Antonovka õunte pakikumine oli võrdlemisi elav ja nende hind kõikus 20—25 snt kg. Sigureid osteti 13 snt kg, sibulaid 6—7 snt kg. Hapukurkide hinnaks määras noteerimiskomisjon kr. 2,50 5 kg-se plekknõutäie kurkidest, — seega 10 snt kallim eelmise nädala marineeritud kurkide hinnast. Tallinna turul tõusis veelgi kasvumaja tomati ning värskekurgi hind.

Meilt veeti välja:

	oktoobris	11.—17. no- kr väärt.	11.900 kg vembrini
sibulaid	101 520	11 496	11 900 kg
sigureid	12 500	1 900	12 500 „
kurke, soolatud ja marineer.	20 484	8 730	2 900 „
õunu, värskeid	62 691	20 439	7 422 „
kaalikaid, värskeid	2 250	87	—
jõhvikaid	56 032	10 490	50 „
põhli	22 502	4 485	—
kapsaid, värskeid	2 612	119	—
kapsaid, hapusid	123	10	—

Väimase nädala sibulate saadetest läks suurem osa Rootsi (10 000 kg), õunad, kurgid ja sigurid läksid peagu eranditult Soome.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

ITAALIA MAJANDUSOLUKORD — ECONOMIC CONDITIONS IN ITALY.

Majandusolud Itaalias ei ole kaugeltki rahuldavad. Praegune sõjategevus sellega kooskäivate raskustega teeb olukorra veelgi ebakindlamaks ning tekitab püsivalt uusi majanduslikke ja rahalisi probleeme. Neile lisanduvad veel Rahvasteliidu koordinatsiooni komitee poolt ettepanud majanduslike, kaubanduslike ja rahanduslike sanktsioonidega seoses olevad raskused. Itaalia valitsus on asunud sanktsioonide mõju vähendamise organisatsioonidele, vähendades 6. XI sisetagavarade kokkuhoidmiseks reisirajate- ja kiirrongide liiklemist umbes viiendiku võrra. Samuti on põllutööminister avaldanud rida määrusi maisi-, kartuli- ja muu viljatoodangu tõstmiseks.

Itaalia tööstustoodangu üldindeks, mis langes 1932. a. madalaima tasemeni (73), tõusis 1933. a. 80,5-le ja 1934. a. 88,3-le (1928 = 100). Alates möödunud aasta sügisest indeks näitas püsivalt tõusutendentsi

(septembris 1934. a. 93,5). Olles tõusnud käesoleva aasta mais 113,6-le langes ta juunis tagasi 102,1-le.

Üksikutes tööstusharudes väljendub lahkuminev tendents, kusjuures suurimat aktiivsust näitab sõjavaru- ja mootorsõiduki-tööstus. Järgmisel kohal seisavad masinaehitus- ja tekstiiltööstus.

Aktiivsuse kasvu teatud tööstusharudes on põhjustanud sõjaeelne ja sõjaaegne konjunktuur. Seda tõendab asjaolu, et tööstustegevus ei ole kaugeltki ühtlane. Vaatamata sellele, et käesoleva aasta jaanuari—aprilli tööstustoodangu üldindeks ületas 1934. a. sama ajavahemiku indeksi 25% võrra, vähenes tööpuudus ainult 13,5%, mida võib osalt seletada tööaja lühenemisega. 1935. a. veebruaril andmete põhjal Itaalia tööstustöölise tasu võrreldes 1934. a. vähenes 16% võrra.¹⁾

¹⁾ Sonderbeilage zur „Wirtschaft und Statistik“, Heft 2, 1935.

Tööstustoorainete muretsemine on olnud juba aastaid raskeimaks probleemiks Itaalia tööstusele, nii püsivalt areneva tööstuse kui ka väliskaubanduse bilansi seisukohalt. Rahvasteliidu kaubanduslikud sanktsioonid võivad seisukorda mõjutada halvavalt. Kui suurt mõju sanktsioonid avaldavad Itaalia tööstusele, on esialgu raske ütelda. Nägu tõendavad statistilised andmed, tuleb üle kolmandiku kogu Itaalia sisseveost sanktsioonide küsimuses erapooletuksjäänud riikidest, nagu Austria, Ungari ja Šveits, või Saksa, Jaapan ja Ühendriigid, mis ei kuulu Rahvasteliitu ning ei ole kohustatud pidama sanktsioone. Nii, näiteks, tuli k. a. 8 kuu jooksul sisseveetud stest 46% Saksast, 58% puuvilla ja 34% vaske Ühendriigest. Ka need toorained, mis senini veeti sisse peamiselt „sanktsioonimaist“, nagu õli, vill ja kummi, võivad leida teed üle „sanktsioonivabade“ riikide Itaaliasse.

Sanktsioonide mõju osutub väljaveo seisukohalt palju halvemaks. Kui „sanktsioonimaad“ keelduvad Itaalia kaupade ostmisest, puudub ka Itaalia edaspidi tarvilik välisraha tööstustoorainete ostmiseks. Umbes 70% Itaalia väljaveost läheb „sanktsioonimaiste“. Suurem osa sest kaubast on selline, mida saab osta ka teistest maadest. Kui Itaalia puudub väljaveost saadud välisraha, siis puudub ka võimalus osta tooraineid „sanktsioonivabust“ maist.

Itaalia väliskaubandus näitab möödunud aastate jooksul väga tagasihoidlikku arengut. Itaalia on sunnitud vedama sisse suurema osa oma tööstustoorainetest, nagu süsi, toorraud, rauamuld, vill, puuvill jne. Selle tagajärjel on olnud Itaalia väliskaubanduse bilanss juba aastaid passiivne. Seda passiviteeti kaeti senini sissetulekuist turismist ja kaubaveo prahimaksudest. Viimastel aastatel on need mõlemad sissetulekuallikad vähenenud tunduvalt. Netto-sissetulek prahiveost, mis 1930. a. tõusis üle miljardi liira, langes 1932. a. 1/2 miljard. liirale. Ka 1933 ja 1934. a. sissetulekud, vaatamata suuremale prahiveole, jäid prahihindade langemise tõttu maailmaturul väiksemaks.

Sissetulekud turismist langesid 2,1 miljardilt liiralt 1929. a. 1,3 miljard. liirale 1931. a. ja 830 milj. liirale 1932. a. Ehkki 1933. a.

Itaalia küllastanud turistide arv tõusis peagu kolmandiku võrra, ei kasvanud sissetulekud turismist kaugeltki võrdsest. Nii, näiteks, ulatus 1932. a. ameerika turistide poolt Itaalias kulutatud summa 13,5 milj. dollarile, 1933. a. vaid 5,4 milj. dollarile.

Toodud arvud näitavad väliskaubanduse liikumist 1929—35. a.

	Sissevedu milj. liirades.	Väljavedu milj. liirades.
1929 kuu keskmised	1 805,4	1 289,7
1932 " "	689,0	567,6
1933 " "	619,3	499,2
1934 " "	638,9	435,4
1935 jaanuar	620,7	373,9
" veebruar	626,0	390,8
" märts	670,2	392,1
" aprill	651,3	424,2
" mai	552,5	369,2
" juuni	721,9	476,5
" juuli	570,6	386,4
" august	569,1	425,6
" september	666,8	489,1

Alates käesoleva aasta aprillist Itaalia valitsus läks üle kindlalt reguleeritava väliskaubanduse süsteemile, mille eesmärgiks on saavutada tarvilikku toorainet sissevedu minimaalse valuuta eest ning maksimaalne oma maa saaduste väljaveo suurenemine. Kuna aga kuni 35% sisseveetud kaupadest kuulub kontingentimisele, osutub see Itaalia valitsusele äärmiselt raskeks ülesandeks.

Kontingenditud sissevedu on omakorda põhjustanud hindade tõusu siseturul. Suur- ja ühikuhindade üldindeks tõusis käesoleva aasta jaanuaril 280,2-lt 346,2-le septembris.

Suurmüügihindade tõus pidurdab omakorda väljavedu ning raskendab väliskaubanduse bilansi tasakaalustamist.

Alates möödunud aasta maist Itaalias pandi kehtima valuutakitsendused. Seadusega keelati ka välismaa või välismaal müügilelastud Itaalia väärtpaperite omandamine ostuteel, kuna Itaalia alamate omanduses olevad väärtpaperid kuuluvad registreerimisele. Ka keelati eraisikutel ja eraasutistel nende väärtpaperite müük välismaale. Suur osa kaubanduspankade valuutaoperatsioonidest oli lubatud ainult rahandusministri eriloaga. Asutati Rahvuslik Välismaa Maksuõienduste instituut, kellele kõik pangad, pankurid ning muud juridilised isikud ning asutised olid sunnitud andma üle oma välismaa krediitid ja neist tekkinud nõudmised.

Vaatamata seadustele ja määrustele ei paranenud Banca d'Italia kulla- ja deviiside tagavarad.

Valuutakitsendustel oli tuntav mõju liira väliskurssidele. 1934. a. jaanuaris oli liira kurss Pariisis ainult 0,4% alla pariteedi. (Kulla pariteet: 100 liirat = 134.34 prantsuse fr.), s. o. 100 liirat = 133.86 fr. Liira kurss sama aasta mais oli 128,90 fr. 100 liirat, seega 4,12% alla pariteedi. Käesoleva aasta septembris kurss oli 123,80, s. o. 8% alla pariteedi.

Riigi rahanduses valitseb juba aastaid kestev surve. 1932/33. a. puudujääk ulatus umbes 3 miljardile liirale ja 1933/34. a. see oli üle 6 miljardi liira. Suured palgakäripimised vähendasid puudujääki kahel viimasel aastal, kuid suurem siselaen osutus siiski tarvilikuks (XI, 1934. a.). Esialgne 1935/36. a. eelarve nägi ette 1,66 miljardi liiralise puudujäägi. See summa ei ole suur, võrreldes eelmiste aastate puudujääkidega. Kuid varsti peale eelarve vastuvõtmist valitsus leidis tarvilikuks lubada rida kredite õhukaitselise jne., mis tõstsid puudujäägi 2,3 miljardile liirale.

Valitsuse võlad on viimastel aastatel kasvanud järjest. 1932. a., majanduskriisiaastal, oli valitsuse võlg 94,2 miljardit liirat. 1933. a. see võlg tõusis 97,2 miljardile, 1934.

a. 102,6 miljardile ja k. a. septembris oli võlg 107,1 miljardit liirat.

K. a. mais valitsus laskis müügile 4% lühiajalised võlatähed, esialgu umbes 1 miljard liira ulatuses. Tähelepanu väärib veel uus valitsuse kavatsus lasta liikvele Banca d'Italia poolt väljaantud rahatähtede kõrval veel teisi rahamärke (väikestes kopüürides). Need kõrvaldaksid ringvoolust korjatavad hõberahad, mis lasti omal ajal liikvele 1,64 miljard liira ulatuses. Ajakirjanduses avaldatud oletuste järgi valitsus kavatseb ringvoolust äravõetava hõbeda liitua Abessinias liikvelolevateks Maria-Teresa taalriteks.

Niisuguse olukorra juures on loomulik, et vaatamata valitsuse katsetele hoida kunstlike abinõudega liira kurssi, see langeb järjest madalamale kulla pariteedist.

Valitsuse dekreediga 22. VI. 35 muudeti see paragrahv pangandusseaduses, mis määras raharingvoolu kattevara kulla kindlaks 40%-le. Teiseks on kattevara alammäär muutmist vaja kujunud välisvõlgade tasumiseks. Ministeeriumi teadetele vastavalt need võlad ulatuvad ½ miljardile liirale, kusjuures suurem osa neist langeb Inglisele. Hiljuti Inglise ja Itaalia vahel sõlmitud kliiringleping ei ole andnud häid tulemusi. Itaalia importõride võlakoormis Inglises on tõusnud tunduvalt.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return.

7. novembril 1935. a.

AKTIIVA

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>	
kuld, rahas ja kangides	34 188 523,26
välisraha	849 979,07
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	3 085 148,85
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>	
kaubavekslid	6 267 770,52
põllumajandusl.	1 135 903,21
metsatööstusl.	38 572,38
	7 440 252,11
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>	
valitsusele	—
teistele*)	3 606 627,52
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>	
<i>Property and Equipment</i>	2 240 385,08
6. Muud aktiivid — <i>Other Assets</i>	
	24 826 751,57
	<u>76 337 667,46</u>

1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	538 252,43
3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
a) pangatähed liikvel	38 968 446,—
b) jooksvad arved:	
valitsuse	14 781 098,37
pankade	6 320 269,83
teised	1 978 004,47
	23 079 372,67
4. Muud passivid — <i>Other Liabilities</i> . . .	8 755 696,36
	<u>76 337 667,46</u>

Kattevara vahetõrge jooksvate kohustustega: } 56,47%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laena Kr. 1 846 725,21
Includes Ekkr. 1 846 725,21 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SAKSA. Hädaabitööde korraldus Saksas. — *Organisation of Relief Work in Germany.*

Töömuretsemise ja töötaolu vastu kindlustamise seaduse § 131 põhjal vähendatakse töötute arvu igasuguste avalikkude tööde korraldamisega. Seega on seaduse andja programmiliselt teinud ülesandeks Riigi Töövahealituse Büroole kui ka Töötaolu vastu kindlustamise Büroole korraldada hädaabitöid ning hoiduda võimalikkuse piirides toetuste maksimisest, mida võib teha ainult viimasel võimalusel.

Hädaabitööl olevate tööliste arv näitas tõusu kuni 1934. a. V — sundusliku kaitseväeteenistuse ja tööteenistuse sisseseadmisseni.

	1933	1934	1935
31. jaan.	23 665	416 626	240 038
28. veebr.	36 707	507 364	292 144
31. märts	88 041	631 496	349 193
30. apr.	113 852	601 507	319 413
31. mai	120 842	502 362	247 096
30. juuni	114 933	386 853	203 050
31. juuli	140 126	314 959	168 474
31. aug.	186 551	292 310	155 313
30. sept.	232 445	256 418	—
31. okt.	314 437	246 116	—
30. nov.	400 846	262 337	—
31. detm.	277 484	269 370	—

Hädaabitöid korraldati peamiselt noorematele aastakäikudele, millega on ka seletav hädaabitöölaliste arvu järsk vähenemine kaitseväe- ja tööteenistuse sisseseadmisega.

Kuna viimasel ajal töötute arv on vähenenud tunduvalt, siis on kavatsus korraldada

hädaabitöid käesoleval aastal ainult üksikutes rajoonides, kus tööpuudus annab end tunda veel tugevasti ja ainult neile, kes on töötab juba pikemat aega.

Samuti otsustati abirahadeks antavate rahadega korraldada hädaabitöid ja nimelt neile, kes enne töölesaatmist viimastel aastatel ei ole olnud tööl üle kuue kuu. Eelmisega ühele tasemele on asetatud töötud, kellel on pidada ülal vähemalt kolmeliikmeline perekond.

Kui töötü elukohas puudub töö, jääb võimalusel õigus saata töötuid tööle väljaspoole nende elukohta. Kuid siis tekitab olukord — elamine kahes kohas — mille tagajärjel reaalpalk kujuneb väiksemaks töötü abirahast. Eelnimetatud olukorra tekkimise vältimiseks anti 6. X. 1935. määrus, mille alusel maksatakse väljaspool elukohta töötavaile hädaabitöölisile edasi perekonnaabiraha ja söiduraha neile, kellel on võimalik igal päeval töölt sõita koju. Peamiselt on peetud silmas, et reaalpalk perekonna lahuselamise ja sõitmise tagajärjel ei oleks väiksem antud abirahast. Ühtlasi aga ei tohi päevapalk ületada RM. 3.50.

Lõpuks peab tähendama, et suurte riiklike tellimiste ja ehituste tagajärjel on töötute arv viimastel aastatel vähenenud suuresti ja praegu on nende arv ametlikult ainult 1 700 000.

TAANI. Taani-Inglise läbirääkimised Londonis või ja peekoni asjus.

Conference Between Denmark and England in Regard to Butter and Bacon.

Pikemat aega ettevalmistuselõlnud läbirääkimiste alustamiseks Taani ja Inglise vahel või- ja peekonikaubanduse korraldamise asjus sõitsid Londonisse Taani delegatsiooni juht, Välisministeeriumi väliskaubanduse osakonna direktor minister O. C. Mohr ja delegatsioon, mis koosneb tapamajade, piimatalituste ja põllumajanduse nõukogu esindajatest.

Läbirääkimiste peamiseks on peekoni ekspordi küsimused ja nad on jätkuks k. a. juulis asetleidnud kõnelustele. Läbirääkimised

on tingitud inglaste soovist juba uuest aastast määrata eritollimaksu peekonilt, kusjuures on lubatud tunduvalt suurendada peekoni-kontingenti. Inglise kavatsuse järgi läheb peekonitollimaks (10 š pro cwt. ehk umbes 1 pence pro 1 lbs) inglise sugusigade kasvatuse ja oma maa peekoniproduktiooni toetuseks, mis loomulikult leidis tugevat vastuseisu Taani poolt, kus ei taheta ise maksta erimaksu võistleva peekonitööstuse ülesehitamise heaks.

Arvatakse, et need läbirääkimised on ettevalmistavat laadi ja ei kestvut kaua. Sama delegatsioon peab Londonis läbirääkimisi Inglise dominioonidega Uus-Meremaa ja Aust-

raaliaga maailma võituru korraldamise kiisimuses. Need läbirääkimised toimuvad Taani algatusel.

Taani võieksport Saksa tõuseb. — *Danish Butter Export to Germany Increasing.*

Saksa on olnud aastaid suuruselt teiseks taani piimasaaduste, peamiselt või importõriks. Viimastel aastatel näitab Taani võieksport Saksa suuremaid kõikumisi: 1929. ja 1930. oli Saksa kogu või-import vastavalt 136 ja 133 milj. kg., millest Taanist tuli mõlemal aastal 44 milj. kg., s. o. veerand Taani kogu võieksportist. 1931. a. langes aga Taani võieksport Saksa 31 milj. kg-le ja 1932. a. koguni 13 milj. kg-le. 1933. a. see arv tõusis 17 milj. kg-le ja ulatus 1934. a. 20 milj. kg-le.

Saksa kogu või-import, mis 1933. ja 1934. a. oli vastavalt 59 ja 62 milj. kg., näitab 6-el aastal (1929—1934) peagu sama kõikumist, kusjuures Taani või-import on üksikudel aastatel moodustanud 30% koguimportist (erand 1933., mil Taani osa oli vaid 19%). Saksa oma maa võitoodang oli 1934. a. 420 milj. kg. ja kogu sisseveetud või moodustas vaid 13% Saksa võitarvidusest.

Käesoleva aasta esimesel 9 kuul vedas Saksa sisse võid kokku 51,6 milj. kg., millest 17,1 milj. kg. ehk 33% tuli Taanist. Võr-

reldes l. a. on Taani või-import tõusnud suuresti, kuna 1934. a. esimese 9 kuu arvud olid: Saksa kogu või-import 35,8 milj. kg., sellest 10,8 milj. kg. Taanist.

Seega näitab Taani või-eksport Saksa 1932. aastast peale tõusutendentsi, mis vähendab pinevust võieksportimisel Inglise ja aitab kaasa võihindade tõusule. Taani võieksport Saksa ei ole aga jaotatud kuude viisi: nii langes 1934. a. ekspordist 58% aasta viimasele 4 kuule, mis on Taanis kõige võinapim aeg. Sama nähtus kordub ka tänavu, kuna peale kaubalepingus ettenähtud ekspordkoguse hiljuti sõlmitud lisakokkuleppe põhjal Taani saab müüa käesoleval aastal Saksa veel võrdlemisi suure lisakoguse. Sel sügisel avanenud paremad müügitingimused taani võile Saksa turul on kahtlemata üheks peapõhjuseks praegusele võrdlemisi kõrgele võihinnaale, arvatakse Taani majandusringkonnis. Taanlased sooviksid korraldada oma võimütiki Saksa ühtlasemalt aasta läbi, milleks uuel aastal peetakse eriläbirääkimisi Berliinis.

Väljavaated suureks peekoni ületoodanguks Taanis tuleval kevadel.

Prospects for Increased Bacon Production in Denmark.

Taani statistika osakond on avaldanud andmeid viimase sigade lugemise kohta, mis näitab sigade üldarvu tunduvat tõusu. Sigade arv Taanis tuhandeis:

	24. VIII 35.	25. V 35.	15. I 35.
Kuldid	21	20	19
Emised I korda tiined	75	83	72
Emised, muud	184	172	181
Imetajad emised	90	88	77
Altrad emised	25	25	19
Tapmiseks määratud emised	9	12	9
Põrsad emiste juures	782	724	668
Eraldatud põrsad kaalus			
kuni 35 kg tk	693	635	667
Sead 35—60 kg raskest	724	797	762
Nuumsead	545	500	451
Kokku 3 166	3 166	3 056	2 925

Ülaltoodud andmete alusel on põllumajanduse nõukogu arvestanud välja tõenäolise seatapmiste arvu aja jooksul 5. X. s. a. kuni 30. VII. 1936. a. Arvestus näitab, et 4. X. — 14. XI. tapetakse keskmiselt 84 600 siga nädalas. Aja jooksul kuni 26. XII. tapetakse 82 000, 27. XII. — 20. II. 1936. tõuseb see arv 89 100 nädalas, kuna kõrgeima arvu annab kevadine ajajärk 21. II. — 9. IV. — 98 000. Viimases perioodis 10. IV. — 30. VII. see arv langeb 94 750 loomale.

Kuna kardetakse, et Inglise veelgi alandab Taani peekonikvootet, mis kärbiti alles hiljuti, vaadatakse peekoni ekspordile murega. Praegusel silmapilgul läheb Taanist umbes 62 000 siga nädalas Inglise ja umbes 5 000 siga muile välisriikidele.

SVEITS.**Forellide sisseveotingimused Šveitsi.***Trout Import Conditions in Switzerland.*

Šveitsi liiduvalitsuse otsuse järgi Šveitsi tollitariifi 87 a 2 alla kuuluvate „surmud forellide“ sissevedu, mis seni oli osaliselt kontingenditud, on 5. XI. peale lubatud ainult Majandusdepartemangu sisseveo-sektsiooni loaga. See kitsendus on kehtiv kõigi maade kohta. Ühenduses sellega on kaotatud kõr-

gendatud toll (60 fr. 100 kg-lt), mida seni võetud väljaspool kontingente sisseveetavalt forellidelt.

Forelle on Eesti tänava eksportinud Šveitsi ainult augustis 97 kg. 140 fr. väärtuses, nähtavasti proovisaadetisena.

AUSTRIA. Käsitöö- ja väiketööstussaaduste ekspordi edendamine Austrias.*Development of Export of Products of Handicrafts and Small Industries in Austria.*

Viini kaubanduskoda laiendas tunduvalt käsitöö- ja väiketööstussaaduste ekspordimise finantseerimist. Eksporditellimiste teostamiseks antakse krediiti toorainete ostmiseks kui ka palkade maksmiseks, samuti an-

takse veel krediiti ekspordifaktuura ettenäitamisel, kui kaup on eksporditud välismaa maksujõulistele ostjatele. Kaubanduskoda töötab ses asjas koos ekspordifinantseerimise ja kliiring-seltsiga Viinis.

INGLISE. Tööstuse kulud Britis. —Industrial Costs in Gr. Britain.

Kahe aasta eest alanud paranemine Ingelse tööstuses kestab. Tööstuse netto-tulud, arvestatud teatud arvu ettevõteteilt saadud aruannete järgi, olid 1933. a. kolmandast veerandist peale järgmised:

Järgmine tabel näitab, kuidas möödunud veerandaastal tulud on jaotatud dividendiks, reservideks jne. (1000 £):

	Netto-tulu peale võlakohust. maksu tasamist	Harilik dividend	Eesõigustatud dividendid	Reservid jne.	
1934.		%	%	%	
I veerand	17 140	9 739	56,8	4 228 24,7	3 173 18,5
II „	28 611	17 140	59,9	5 600 19,6	5 862 20,5
1935.		%	%	%	
I veerand	67 137	40 176	59,8	18 968 20,8	12 994 19,4
II „	80 076	41 419	51,7	20 976 25,4	18 281 22,9
III „	22 471	11 596	51,6	5 549 24,7	5 325 23,7

Nagu näha arvude võrdlemisel kestab paranemine edasi, kuid see on muutunud aeglasemaks.

	Ettevõtete arv	Avaldatud arvud (1000 £)	Suurenemine (%)	(±) %
	1934	1933	1934	
III veerand	318	19 425	17 140	+3 715 +27,7
IV „	468	21 521	28 611	+7 090 +32,9
	1935	1934	1935	
I veerand	592	58 578	67 137	+8 560 +14,6
II „	694	67 975	80 076	+12 101 +17,8
III „	345	20 026	22 471	+2 445 +12,2

Nagu näha arvudest, muutub dividendi maksmise poliitika iga tulude tõusmise puhul ikka konservatiivsemaks. Tulude tõusmisel määratakse nimelt suurem protsent reservi, et kindlustada osanikkudele võimalikult suuri väljamaksmisi ka olude halvenemise puhul; hoitakse alal stabiilsus väljamaksmistes osanikele.

SOOME.**Karjasaaduste väljavedu 9 kuu jooksul 1935. a.***Exports of Animal Produce During 9. Months of 1935.*

Käesoleva aasta 9 kuu jooksul on Soomest veetud välja 7910 tn võid 137,2 milj. Smk. väärtuses, eelmise aasta 8813 tn — 118,3 milj. Smk. vastu samal ajavahemikul. Või väljaveo koguse vähenemisel umbes

10% võrra on sellest rahas saadud rohkem umbes 16%, mis näitab hindade paranemist. Juustu väljavedu samal ajal oli 3009 tn 45,2 milj. Smk. väärtuses, eelmise aasta 2676 tn — 37,1 milj. Smk. vastu, mis samuti näitab

väljaveo kasvu. Peekoni väljavedu on vähenenud 889 tn-ni 1003 tn asemel ja sellest on saadud 13,1 milj. Smk. 14,6 milj. Smk. vastu. Mune on samal ajal veetud välja 6777 tn

77,4 milj. Smk. väärtuses, eelmise aasta 8159 tn — 86,2 milj. Smk. vastu, mis näitab vähenemist umbes 10%.

Edusammud Soome laevatööstuses. — Success of Finnish Shipbuilding.

Möödunud kuul lasti Helsingis vette täiesti valmina uus suurem aurulaev „Orion“, mis Soome Aurulaeva Seltsi poolt tellituna valmistati Helsingi Hietalahden Sulkkutelaka poolt. Laev leiti olevat proovimisel väga hea ja sai Lloyd'i kõrgemasse klassi. Niisuguse suurusega auriku valmistamist Soomes peetakse Soome laevatööstusele suureks edusammuks ja tõsteti seda sündmust kõigiti esile. Laevaehituskuludest on umbes 7 milj. Smk. läinud välismaale toor- ja poolvalmis- saaduste eest, tööpalkadeks on makstud umbes 5 milj. Smk. ja kodumaale on jäänud ehitus- ja muu materjalide arvel umbes 2 milj.

Smk., nii et kogukuludest on jäänud kodumaale 50% osa 7 milj. Smk. suuruses, mida peetakse väga oluliseks saavutuseks. Laeva ehitusest Soome Aurulaeva Selts maksis 12,1 milj. Smk., Valitsus andis toetust 1,6 milj. Smk. ja Helsingi linn andis toetust 0,5 milj. Smk. kokku sai ehitaja 14,2 milj. Smk., mis ei katnud kõiki tegelikke kulusid. Ehitaja firma tegi seda esiteks oma propaganda huvides, kuna kaheldi suuremate laevade ehitamisvõimalustes, ja teistes tööliskonna õpetamises ning osalt olevate ametmeeste alleshoidmiseks, kes kannatasid tööpuuduse all.

Eesti väliskaubanduse bilanss tähtsamate riikidega oktoobris ja kümnel kuul 1933—1935. a. (1 000 kr-des).

Estonian Trade Balances with Principal Countries, October 1. I — 31. X 1933—35.

(in 1 000 Kr.).

	Oktoober			1. I. — 31. X.				October			1. I. — 31. X.				
	Aasta	Väljavedu	Sissevedu	Saldo	Väljavedu	Sissevedu		Saldo	Year	Exports	Imports	Balance	Exports	Imports	Balance
Üldse — Total	1935	6 887	6 478	+ 414	65 482	58 078	+ 9 389	Taani . . .	1935	154	117	+ 37	1 210	956	+254
	1934	7 313	5 989	+1 329	57 588	45 089	+12 499	Denmark	1934	143	169	- 26	1 319	934	+385
Sellest —	1933	5 585	4 690	+ 895	37 394	30 757	+ 6 637	1933	99	36	+ 63	922	536	+386	
Theraof:								Hollandi . . .	1935	106	176	- 70	1 019	1 290	-271
Briti . . .	1935	2 432	1 372	+1 060	25 359	10 663	+14 696	Netherlands	1934	90	94	- 4	1 296	938	+358
United Kingdom	1934	2 121	1 035	+1 086	24 162	7 280	+16 882	1933	75	43	+ 32	549	490	+ 59	
	1933	1 980	986	+ 994	14 204	5 714	+ 8 490	Belgia . . .	1935	61	174	-113	613	1 327	-714
Saksa . . .	1935	1 951	1 714	+ 237	15 310	14 740	+ 570	Belgium	1934	74	201	-127	850	1 413	-563
Germany	1934	2 304	1 348	+ 956	12 059	9 823	+ 2 236	1933	122	149	- 27	949	1 210	-261	
	1933	1 470	1 049	+ 427	8 024	7 157	+ 867	Poola . . .	1935	33	68	- 35	463	1 142	-679
U. S. A. . .	1935	268	566	- 298	1 926	6 708	- 4 782	Poland	1934	45	207	-162	475	1 489	-1014
U. S. A.	1934	600	529	+ 71	1 780	4 522	- 2 742	1933	24	135	-111	664	898	-234	
	1933	118	415	- 297	1 931	2 938	- 1 007	Norra . . .	1935	113	27	+ 86	1095	123	+972
Läti . . .	1935	70	130	- 60	1 698	1 080	+ 618	Norway	1934	99	18	+ 81	945	86	+859
Latvia	1934	400	254	+ 146	3 548	2 253	+ 1 295	1933	52	10	+ 42	529	30	+499	
	1933	318	268	+ 50	1 899	1 683	+ 216	Itaalia . . .	1935	36	71	- 35	972	878	+ 94
Prantsuse . .	1935	46	252	- 206	1 711	2 009	- 298	Italy	1934	47	35	+ 12	296	740	-444
France	1934	156	347	- 192	2 573	2 791	- 218	1933	24	45	- 21	94	338	-244	
	1933	114	265	- 151	2 363	1 008	+ 1 355	Tšehho- slovakkia .	1935	52	54	- 2	536	563	- 27
Rootsi . . .	1935	257	232	+ 25	2 768	2 611	+ 157	Czechoslovakia	1934	38	97	- 59	298	677	-379
Sweden	1934	250	201	+ 49	1 873	2 062	- 189	1933	46	40	+ 6	367	553	-186	
	1933	240	241	- 1	965	1 530	- 565	Hispaania . .	1935	2	3	- 1	141	43	+ 98
Soome . . .	1935	639	349	+ 290	5 458	2 141	+ 3 317	Spain	1934	24	6	+ 18	671	117	+554
Finland	1934	238	377	- 139	1 748	1 895	- 147	1933	20	3	+ 17	81	10	+ 71	
	1933	594	194	+ 400	1 835	1 163	+ 672	Leedu . . .	1935	69	20	+ 49	564	397	+167
N. S. V. L.	1935	205	196	+ 9	1 922	1 880	+ 42	Lithuania	1934	27	102	- 75	216	189	+ 27
U. S. S. R.	1934	372	166	+ 206	1 347	2 020	- 673	1933	19	140	-120	175	22	+153	
	1933	73	248	- 170	562	1 827	- 1 265	Sveits . . .	1935	51	54	- 3	188	432	-244
								Switzerland	1934	28	61	- 33	167	432	-265
								1933	4	41	- 37	72	345	-273	